

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

Leaving Certificate Examination 2026

Croatian

Higher Level

Monday 15 June
Morning 9:30 – 12:30

100 marks

Do not hand this up.
This document will not be returned to the
State Examinations Commission.

Pažljivo pročitajte cijeli tekst i odgovorite na pitanja iz svih triju dijelova. Na pitanja odgovorite svojim riječima, a odgovori neka se temelje na tekstu, izbjegavajući pritom doslovno prepisivanje izraza ili rečenica. Svi odgovori moraju biti na hrvatskome jeziku.

I. dio

(30 bodova)

„Najbolje je kad kažu – napokon razumijem!“

1. Prvo je bio jedan, Lovro. Onda mu se pridružio najbolji prijatelj, Toma. Pa još dvojica, Tomo i Luka. Danas ih je stotinjak. Oni popravljaju svijet. Potpuno predani svojoj ideji, ne postoji nitko i ništa što bi ih moglo zaustaviti. Raspolazu znanjem i voljom da pomognu drugima. Zovu se „Zlatni zmaj“, na engleskom *Students as Teachers*. Utorkom i četvrtkom navečer ekipa iz „Zlatnog zmaja“ dijeli znanje. To govori sve.

2. Kad je Lovro, danas maturant matematičke gimnazije, prije godinu dana došao na ideju organizirati ekipu s kojom bi pomagao mlađim učenicima u savladavanju gradiva, bila je to samo dobra zamisao. Podijelio ju je s Tomom, jednim od najbližih prijatelja iz razreda. – Svidjela mi se ta ideja da dajemo instrukcije učenicima osnovnih škola. Uzbudljivo je vidjeti napredak, učenike koji popravljaju svoje ocjene – kaže Toma. – Ako možete nekome pomoći, onda se i vi bolje osjećate ako ste odgovorni za dio nečijeg uspjeha – nadovezuje se Lovro. A oni su odgovorni za uspjehe stotina djece kojima **su zapinjale** kemija, fizika, matematika ili jezici. Znanje dijele u svim područjima i to potpuno besplatno. Lovro kaže da raspolazu znanjem da objasne mlađim učenicima ono što oni nisu uhvatili na nastavi i za što bi im trebale instrukcije. Instrukcije, znamo, koštaju. Učenici nemaju mogućnost, ne znaju koga pitati jer profesori nemaju vremena niti je sustav postavljen da bi omogućavao povratak na već ispredavano gradivo i dodatno objašnjavanje. Tu mnogima nastaju problemi koji rezultiraju lošom ocjenom.

3. – Instrukcije su skupe i zbog toga neki učenici nemaju šansu dobiti takvu pomoć – govori Lovro. On je onaj tip mlade osobe koja iznenađuje **zrelošću**. Zna što želi, ima ideju o budućem obrazovanju, njegove su petice **besprijeke** i čini se da razumije svijet oko sebe.

4. Lovrina je ideja jednostavna: organizirati odlične učenike kao predavače, povezati ih s učenicima kojima su instrukcije **nedostupne** i tako se boriti protiv loših ocjena. Ovakav oblik pomoći i podučavanja mlađih nitko dosad nije organizirao, vjerojatno zato što nitko nije vjerovao da bi srednjoškolci bili raspoloženi odvajati svoje vrijeme kako bi pomagali nekim nepoznatim učenicima. Možda i zato što nitko nije vjerovao u najlogičniju postavku: da malo stariji učenici mogu dovoljno dobro pomoći mlađima da shvate gradivo koje nisu uspjeli razumjeti u školi. Netko **sklon** stereotipima lako bi zaključio da će mladi ljudi radije svoje vrijeme provoditi prokrastinirajući u životu.

5. – Kad je završio prvi *lockdown*, dobio sam ideju da bih mogao nešto humanitarno raditi, volontirati, ali nisam htio da to bude generično volontiranje. Otišao sam do psihologinje u svojoj školi i ona me podržala, povezala me s udrugom „Mali zmaj“ – govori Lovro o svojim tadašnjim mislima. Udruga ima bazu podataka obitelji kojima pomaže, preko njih su došli do učenika kojima

trebaju instrukcije. „Mali zmaj“ im je dao i prvu lokaciju na Trešnjevci. Prostor je, pokazalo se, velik problem. Lovro je slao *mailove* na sve strane, obraćao se raznim srednjim školama i velik broj njih nije im mogao pomoći. Ipak, uspjeli su se izboriti za tri prostora. Trebaju im samo učionice, dvaput tjedno od 19 do 21 sat. Svoj projekt su nazvali „Zlatni zmaj“, s obzirom da su ga osnovali uz pomoć udruge „Mali zmaj“, odabir naziva bio je logičan.

6. Lovro je isprva ideju podijelio s učenicima iz svojeg razreda i tako ih je prve školske godine bilo četvero, ekipa iz Lovrina razreda. A onda se akcija proširila, uključili su se učenici drugih zagrebačkih gimnazija i sad ih je stotinjak. Kako bi mogao koordinirati sve volontere na nekoliko lokacija, Lovro je napravio piramidalnu mrežu koordinatora koji na svakoj lokaciji organiziraju instrukcije. To znači rasporediti volontere, dodijeliti im učenike koji su došli na instrukcije i pobrinuti se da sve funkcionira. Naučio je tako i vrijednost delegiranja zadataka. Banalno, ali netko treba domaru reći da su još uvijek u objektu i na kraju javiti da odlaze, kako bi se škola ili drugi prostor mogli zaključati.

7. I Lana je jedna od šestero koordinatora. Učenica je drugog razreda gimnazije, bavi se plesom, a u „Zlatnom zmaju“ predaje engleski. Volonteri predaju one predmete u kojima su najbolji iako to ne znači da i sami ne potroše sate nad gradivom dok ga ne savladaju. – Najsretnija sam kad mogu pomoći nekome – govori Lana.

8. Dori će biti izvrsna glumica, to je već jasno iz svake njezine rečenice i nastupa. Osim što uči glumu u Zagrebačkom kazalištu mladih, ide u treći razred gimnazije, a kao koordinatorica volonterka pomaže u učenju hrvatskoga i engleskoga. Opisala nam je kako je to biti u koži profesora te slušaju li je učenici dok im objašnjava gradivo. – Ljudi jako često misle da je teško, nekad djeca znaju biti nemirna jer im padne koncentracija kao i svima nama, ali tada napravimo stanku, igramo vješala ili rješavamo križaljke pa se vratimo radu i sve bude u redu. Profesori se često postave kao glavni i zastrašujući kako bi bili autoritet te učenicima zna biti neugodno reći da im nešto nije jasno. Zato mislim da je djeci lakše slušati nas jer, osim što smo im bliži po godinama, pokušavamo uspostaviti prijateljski odnos u kojemu se nitko ne osjeća manje vrijednim. Najviše volim kad mi djeca dolaze nasmiješena na instrukcije – kaže, svjesna koliko je pozitivna energija bitna pomoć pri savladavanju nepoznatog i teškog. Dori se planira baviti volontiranjem u „Zlatnom zmaju“ i kada upiše fakultet.

9. – Najbolje je kad učenik kaže: 'Oh, da! Napokon razumijem!' – dodaje oduševljeno Tomo. On i Luka, uz Lovru i Tomu, čine jezgru, onaj početni krug četvorice najboljih prijatelja, volontera predavača iz istog razreda u matematičkoj gimnaziji koji su sve to započeli. Sportaši, često s košarkaškom loptom koja ih je naučila značaju timskog rada, prihvatili su se ogromnog i vrlo ozbiljnog zadatka.

10. Ono što postižu nešto je što često ne postoji u kurikulumima jer se teško vrednuje. Volonteri stvaraju, rječnikom biznisa, dodatnu vrijednost. I sami uče što je bitno za društvo. Realno, svatko može naučiti gradivo, naštrebati sve i dobiti najbolju ocjenu. To čini odlikaša ili odlikašicu. Ali izgraditi se u dobru osobu koja ima razvijenu empatiju, koja zna da je vrijedno unapređivati društvo nešto je što nemaju svi.

(prilagođeno prema: Boris Vlašić, *jutarnji.hr*, veljača 2022.)

1. Objasnite svojima riječima sljedeće pojmove:
 - a) „**su zapinjale** kemija, matematika, fizika ili jezici“
 - b) iznenađuje **zrelošću**
 - c) **besprijekorne**
 - d) **nedostupne**
 - e) „netko **sklon** stereotipima“ [5 × 1 bod]
2. Opišite, na temelju teksta, ali svojim riječima, što je to „Zlatni zmaj“? Koga okuplja, čime se bave? [5 bodova]
3. Ukratko opišite, na temelju teksta, ali svojim riječima, kako je došlo do ideje o pokretanju ove inicijative? Tko je došao na tu ideju? Kako se ideja razvijala? Je li bilo problema? [5 bodova]
4. Stariji učenici najbolje su rješenje za pomaganje mlađim učenicima. Svojim riječima objasnite zašto je iz teksta vidljivo da je tome možda tako, nudeći pritom i svoje gledište. [5 bodova]
5. U 2. odlomku volonter Lovro kaže „Ako možete nekome pomoći, onda se i vi bolje osjećate ako ste odgovorni za dio nečijeg uspjeha.“ Dijelite li njegovo mišljenje? Možete li se prisjetiti neke situacije u kojoj ste imali prilike pomoći nekome u njegovu uspjehu? Iscrpno argumentirajte svoj odgovor. [5 bodova]
6. U 8. odlomku saznajemo kako je volonterka Dori svjesna koliko je pozitivna energija bitna pomoć pri savladavanju nepoznatog i teškog. Slažete li se s time? Imate li možda primjera iz vlastitog života u kojemu vam je pozitivan stav pomogao pri savladavanju nečega teškog, novog ili izazovnog? Iscrpno obrazložite svoj odgovor. [5 bodova]

II. dio

(30 bodova)

Nakon što ste pročitali priču o „Zlatnom zmaju“ i tome kako je jedna ideja jednog gimnazijalca poboljšala stotine života, kakvo je vaše mišljenje o volontiranju? Volontirate li ili biste to željeli u budućnosti? Mislite li da volonteri mogu promijeniti svijet ili ipak nemaju toliku snagu? Vlastitim riječima (100 - 150 riječi) iscrpno argumentirajte svoje mišljenje.

III. dio

(40 bodova)

Napišite esej (od najmanje 300 riječi) o jednoj od sljedećih tema:

1. Je li svijetu potreban popravak te, ako jest, tko bi ga trebao popraviti? Političari, filozofi, umjetnici, sportaši, učitelji, mladi ljudi ili netko drugi?

Ili

2. "Život nam vraća samo ono što mi drugima dajemo." – Ivo Andrić, *Ex Ponto*